

16 ROMOK és a „ROMOK”

AZ EGYIK napilapban rövid hír jelent meg, hogy a Margitsziget újjáépítése során a romokat is lebontják. A Hunnia filmgyár illetékesektől „kegyelmet kért” a romoknak, mert az egyik készülő film valamelyik jelenetét ott akarja leforgatni.

A hír nyomán egy tucat levél érkezett szerkesztőségünkbe. Mind azt kérdezték, hogy mit jelentenek az említett hírből a „romok”? Ez a szó a Margitszigettel kapcsolatban nemcsak itthon az országban, de szerte mindenütt a világon Szent Margit kolostorának romjait jelenti.

Első pillanattól fogva valószínűnek látszott, hogy itt nyilván félreértésről van szó, Szent Margit romkolostorának lebontása csak rémálom. Mégis több helyen megérdeklődtük, mi van a margitszigeti romokkal, és köztük a „Romokkal”? Nos, mindenünnen egyformán azt hallottuk, hogy nyilvánvaló félreértésről van szó. A margitszigeti romok ügyében azonban nem árt egy-két dologra felhívni az illetékesek és a nagyközönség figyelmét.

A háború budapesti szakasza alapos pusztítást végzett a szigeten. Alig van épület, amely meg ne sérült volna. Nem egy teljesen tönkrement. A híd felépítése után most érkezett el az idő, hogy a csónakházak, szállodák, fürdők és sportintézmények romjait eltakarítsák, helyükbe új épületek kerüljenek. Az egész szigeten megindult a tatarozás és a kertészeti munka. Állítólag a kolostorromok kitisztítására, a szemét és a dudva eltávolítására is megszavazott a főváros akkora összeget, hogy a munkát el lehet végezni a tavasz vagy a nyár folyamán.

**A népet védő királyleány**

A „Rom”, a királyleány lakóhelye és csodálatos küzdelmének színhelye ezek szerint megkapná azt a megbecsülést, amelyet mindenkor megérdemelt. Árpád házi Szent Margit nemcsak a nemzet szentje, hanem a népe, a szegényeké, a megázottaké, a hatalomtól gyötörtéké is. Ebben az egyszerű apácában, aki oly hevesen tiltakozott ellene, hogy vele, mint királyleánnyal bánjanak, nem szabad azt a valószínűtlenül légiés, életidegen lényt látni, amivé regényíróink, különösen Gárdonyi jóvoltából lett. Aki ilyennek ismeri, bizony semmiképpen sem az igazi Szent Margitot ismeri. Bármennyire is a domonkos misztika magasságában járt Szent Margit, egyénisége tele volt természetességgel, humorral és a maga módján nagyon is részt vett az akkori idők társadalmi, politikai küzdelmeiben.

Ez utóbbira igen jellemző az a

harc, amelyet atyjafiai és a hatalmaskodó főurak ellen a nép érdekében folytat. A legenda félelmetes egyszerűséggel adja elő Margit küzdelmét a hatalmaskodók ellen: „Es oly igen veszedelmes háborúság támadta köztük, hogy minden igazság szertartása nélkül és hátravetvén az isteni félelmet nagy sok ezer emberek itéletének egyenessége nélkül elveszének”. „Mely nagy háborúságok között e szentes szűznek ő siralmi valának ő néki éji és napi kenyeri.” „Szegényeket és ártatlanokat annyira nyomorítanak vala meg, hogy az kiáltásuk mind menyországiglan felhallik vala, miképpen e szentes szűznek beszélik vala. Annyi nagy háborúság, veszedelem vala, hogy senkinek sem kedveznek vala, sem véneknek, sem ifjaknak, sem férfiaknak, sem asszonyidlatoknak, sem szűzeknek, hanem mindenek álnokul megnyomorítatnak minden okosság nélkül. Mindezeket hallván e szent szűz, sír vala nagy bőséggel és az ő testét ösztövérti vala bőjtőkkel és felöltözök vala ciliaciombá, mintegy siratván mindeneknek az ő álnokságukat, amiket az Ur Istennek az időben tesznek vala. Es siratja vala megnyomortaknak az ő nagy háborúságokat.”

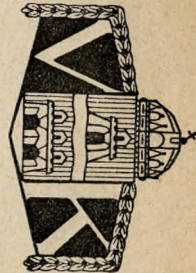
Ezek a „romok” itt nem az élettől való elvonulás holdvilágra való emlékei, hanem egy küzdelmes életé, melyben egy gyenge leány szembeáll a hatalmasokkal a szegényekért és megnyomorítottakért. Aki a magyar népet becsüli valamire, annak ezeket a romokat is becsülnie kell.

**A többi „rom”**

A Margitsziget érdekességeit azonban a „Rom” egymagában nem meríti ki.

Bármennyire is Szent Margit kolostorának romjait tartja elsősorban számon a közvélemény, nem magukban őrzik e megszentelt falak a magyar múlt nevezetes emlékeit e csodálatos szigeten. A középkor folyamán, a török időben több neves épület és kolostor sorakozott itt egymás mellett. Alig száz lépéssel feljebb ott áll Szent Mihály kápolnája. Még régiebb, mint a Margit-kolostor. A premonstretek ősi kolostorának romjain épült fel. Alapfalai az ősi templomocskára alapjal. Tornyában ősi harang. Ezerkilencszáztizennégyben egy hatalmas vihar kidöntötte egy díófát a szigeten. Gyökerei között találtak a harangot. A kápolnában az ostrom idején egy SS csapat ütött tanyát. Szétverték az oltárt, bográcst állítottak fel a kórus alatt, egy csapat birkát hajtottak be a szentélybe, ott vágták le őket és a templomban főzték meg. Ez a templomocskára is alaposan tönkrement, de már kijavították. Május második vasárnapjától kezdve rendszeresen miséznek benne.

Közp. nyomt. XX. cs. 23. sz.



**Budapestre vonatkozó újságcikkek**

Szerző: <i>S. F.</i>		Oszályozás 712.21
Cím: <i>Romok és romok.</i>		
Forrás: <i>Uj Ember</i>	Személy	"1949,"
(Hely)		
<i>1949 IV/24.</i>	Helyszám	
(Idő)		
(Köt. v. fiz.)		
(Oldal)		

Székesfővárosi házi nyomda 1926 — 8891

A klarisszák zárdájának romjai alól eltűnt a bár. Nyoma sincs annak a vígságnak, amely annyit botránkoztatva a főváros katolikus társadalmát. A johanniták egykori rendházának és kórházának maradványai, az egykori királyi és primási nyaraló alapjai szerényen és csendesen húzódnak meg a fák és bokrok tövében. Nagy részben ismeretlenül és feltáratlanul.

S itt kezdődik a csákány szerepe, mely most megmozgatja a sziget romépületeit és földjét. A Szent Margit kolostora mellett álló kápolna annyira tönkrement, hogy kijavítása annyiba kerülne, amennyibe egy új plébániai templom. Valószínű csákány alá kerül. Több más helyet is meg kell mozgatni. Alkalom adódik tehát további komoly kutatásokra is.

Szent Margit kolostorának romjait a Duna ásta ki. A török idők alatt tevéistállóvá gyalázott kolostor és zárdokház a századok folyamán úgy belesüllyedt a földbe, hogy elfelejtették még a helyét is. Az 1838-as nagy árvíz mosta ki a mai romokat. Ugy látszik, hozzátartozik a sziget életéhez, hogy viharok, árvizek, egyéb katasztrófák rengéséből bukkan fel rajta a múlt egy-egy darabja.

Hátha e mindennél nagyobb vihar, a háború nyomán is új értékek bukkannak fel e sziget emberiséggel és magyarsággal teli múltjából?